

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования по г.Магас и г.Назрань

ГБОУ "СОШ-ДС № 11 г.Назрань"

РАССМОТРЕНО:

на заседании МО
руководитель ШМО

Мальсагова Я.М.

Протокол № 3

от «28» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО:

зам. директора по УВР

Плиева Х.А.

Протокол № 3

от «28» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО:

директор ГБОУ

"СОШ-ДС № 11 г.Назрань"

Нальгиева М.Г.

Приказ № 16

от «29» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная литература (Ингушская)»

для обучающихся 1-х классов

г.Назрань, 2023 г.

Д1акхетора каьхат

Г1алг1ай метта дешара программа оттаяь Г1алг1ай республика Минобразоване могаьча балха программа хьежжа, ишколан базисни дешара планага йилла. Программа нийсьяь 1 класса дешархой кийчбаь хила безача боарамга хьежжа, сакхетам лакхбара боарамга хьежжа.

Программа ювзаяь я Россе Федераци 1илман образовани Министерства приказаца 06.10.2009 № 373 "Федеральни 1аьдала образовательни стандарт юхьанцара юкьара образованена юкьейоалаяра а ч1оаг1ьяра а", иштта Россе Федераци базисни дешара планага хьежжа, Россе Федераци образоване Миннистерство ч1оаг1даьча приказаца «от 9 марта 2004 г.№1312 реализующих программы общего образования» (в ред. Приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 №241, от 241, от 30.08.2010 №889 , от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74).

Балха программа оттаяь Г1алг1ай Республика Министерство могадаьча «Абат» яхача дешара книжка чулоацамах. Оттадаьраш: Тиминаь кьан Заули Зарахмет, Шадинаькьан Арсамака Султан. Абат тоадаь ялхлаг1аза арахийцад, Магас, издательство «Сердало» 2022, 144 оаг1о.

Юхьанцарча ишколе д1адолалу бера дешар, шерлу цун гонахьарча вахарца йола юкь-моттигаш, хувцалу юкьара дарж а, ше шийна вовзийта эшаш хилар а совдоал. Т1аккха дерригача а дешара бух хьахул юхьанцарча ишколе. Г1алг1ай метто, кхыча предметаша санна, метта 1илма даькье ший ма1анца а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а доккха ма1ан да.

Метта, йоазон а кьамаьла хоамаш карадерзарца дешархой торо хул кхыйола дешара предметаш 1омае, цунца цхьана гонахьарча вахарах долчок шоашта ховр шерде.

Ишкола хьалха латта декхараш кхоачашдара 1алаьмате доккха ма1ан да наьна метта, х1ана аьлча, ишколо болх цу метте д1аболабарца караерзаю бера дахарца гульяь а наьна метта белгалйоалаш йола хьаькьала хозал, дуненах лаьца бола берий кхетам алсам а боаккх, уж г1улакх долаш, эзде болаш кхебу, царна дешар 1омадарал совг1а деррига а декхараш кхоачашду.

Алапаш 1омаделехьа йолча юкьа г1алг1ай мотт хьехара кертера декхар да кьамаьла, г1улакха цхьадола тайпаш 1омадар (кьамаьлага ладувг1ар, цунах кхетар; йистхила 1омадар; дешар, язде хар).

Цунца цхьана кхыйолча дешара предметий санна, г1алг1ай метто юхьанцарча даькье кхоачашде деза цхьадола маьха юкьара г1улакхаш да:

- дешархой 1аламах а 1илмах а юхьанцара кхетам кхебар;
- логически уйла е кхедар;
- кьахьегам а, цунца цхьана дешара а бола ло1ам кхебар;
- лакхарча классашка дешара эшача оамалашка хьежжа, деша бераш кийчдар;
- гонахьара вахарца йола юкь-моттиг а, наьха йола дог-уйла а кхетадеш хилар.

Г1алг1ай мотт 1омабеш дешархой дешай боарам шербар а да ч1оаг1а маьхе. Дешай боарам совбаларца керда дешаш берий лексике хуле, цар торо лургья дешархошта х1ара денна йоазув-дешар 1омадара даькье т1ехдика хила. Юхьанцарча классий дешархой лексика боарам 3000 гаргга дош хила деза, царех 600 дош карадерзаду цар 1-ча классе, 700-шолг1ача классе, 800-3-чу классе, 850-4-чу классе. Хьехархочо ший ло1ама цар боарам совбоаккхаш х1ара классе юкьедоаладе тарлу кхы а 50-70 дош.

Уж дешаш карадерзадаь д1ахьо цар лексически цхьа ма1ан хилар а дайзе, омонимаш, синонимаш, антонимаш довзийтарца, дешхьалхений, суффиксий г1онца керда дешаш кхолларца.

Дешархошта бовзийт деша фонетически, морфологически оттам, цар 1омаду къамаьла доакьош а, цар грамматически категореш а, предложене чу цу къамаьла доакьош кхоачашду синтаксически г1улакх а. Лексически а, грамматически а даькъе дешаш карадерзадар диь шера д1ахьо.

Грамматически а, орфографически а материал программа юкъе йоалаь я х1ара т1айоаг1ача классе шеръяра, к1оаргъяра, чоалха яккхара хьисапе. Мотт 1омабара а къамаьл кхедара а г1улакх кхоачашдеш я самукъадоаккхаш, еша дог доаг1а тексташ а упражненеш а.

Барта, дувцара къамаьл кхедар хила деза дешархой язде 1омалуча хана а, грамматикех бола хоамаш царна бовзийташ а, язье тексташ оттаеш а, упражненеш кхоачашъеш а. Х1ара урока берий йистхилар алсам хила деза: хаттараш деш, царна жоп луш, шоаех лаьца дувцаш, в1аши къамаьл деш, хьехархочунца юкъ-мортиг лелаеш, дийшачун чулоацам хьабувцаш.

Дешай ма1ана, дешаш нийса д1аалара, нийса яздара болх беш хилар маьхала да. Белгальяча темах, суртах, дувцарах лаьца дувцара, хаттара, айдара, т1адожара предложенеш, тексташ, диалогаш оттае 1омаде деза бераш.

Дешара предмет 1омаяра жам1аш

Юххьанцара ишкол чакхъяьккхача дешархочунна г1алг1ай метта программа караерзаяь ховш хила дезар:

-г1алг1ай мотт а, пачхьалкхен мотт а, гонахъара вахар довзара а г1ирс хиларах кхеташ хилар;

-ишколе а вахаре а г1алг1ай мотт харах пайда эца хьинар хилар;

-г1алг1ай мотт а, къаман культура а, эзди хилар а цхьатарра ларх1а дезарах кхеташ хилар;

-тайп-тайпарча хьалашка ший нийсархошца а боккхийчарца а юкъ-мортигаш лелае хар карадерзадар.

Юххьанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара метапредметни жам1аш:

-хозаш дола къамаьл цхьатарра т1алацар (боккхийчар а, ший нийсархоша оалар а, берий радиопередачашка, аудиозаписешка, кхыча хоамий технологий кепашка хазар);

-дешаш, дешдоакьош, оазаш, предложенеш д1аала а, оттае а карадийрза хилар;

-белгалъяьча темах диалог оттаде, дизза а, лоацца а хаттарашта жопаш дала а, диалог д1айолае а, чакхъяккха а дог дар карадерзадаь хилар;

-кийчо яь а, йоацаш а, кхеташ, сиха къоастадеш дешар, текст лоацца а, хоржаш а юха хьаювца 1омадаь хилар;

-хьехархочун новкъосталца а ше а орфографически а, пунктуационни а бокъонаш лоръеш балхаш кхоачашде хар ховш хилар;

-ше язбаь болх тахка а, г1алг1ай меттах шийна ховчоь вокха предметашца дустарца анализ е хар а карадерзадаь хилар;

-ишколе а, ишкола араьха нийсархошка а, боккхийчарга а йистхила хар карадерзадаь хилар.

Юххьанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара предметни жам1аш:

-ладувг1а ховш хилар: дувцачун чулоацамах а кхеташ, къамаьл хазара хьисапе т1алацар;

-г1алг1ай метта фонетически система йовзаш хила езар: мукъа а, мукъаза а алапаш а, оазаш а къестает, дешаш доакъошта декъа а, оазаш ала а ховш хилар;
-ший метта йоаца (т1аййцача дешашка мара ца лела) оазаш а, оазий цхъанкхетараш а довза а, нийса хъаала а ховш хилар;
- дешаш, цар грамматически формаш а йовзаш, уж мишта хъахиннад а, царех предложенеш в1ашаг1йохка а, къамаълах пайда эца а ховш хилар;
-нийса яздар а бокъонаш йовзаш хилар: доккха алап, дешдоакъошца дош сехъадаккхар, сецара хъаракаш;
-текст доакъоет екъа а, царна ц1ераш тахка а, план оттае а, х1аман, сурта куц-кеп довзийта а ховш хилар;
-морт къаман култура цхъа дакъа а, уйлан г1ирс а, пачахъалкхен морт а хиларах кхеташ хилар.

Дешара предмета чулоацама маъха оаг1онаш:

Юххъанцара ишкол чакхъаьккхача дешархой программа караерзайича хила деза жам1аш:
- дешархо къаман г1улакхаи эздеаи т1акхийна хилар;
- дезала вахар довзаш хилар;
- ший къаман култура а, бусулба дин а довзаш хилар;
- Росси пачхъалкхен гражданин ше волга ховш хилар;
- дешархочун оамалаш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал араха а.

Дешара плана юкъе г1алг1ай метто д1алоаца моттиг.

Программа оттаяь юххъанцара юкъарадешара пачхъалкхен дешара стандарта буха т1а, базисни дешара плана г1алг1ай метта луш йолча торонашца нийсьеш.
Г1алг1ай морт хъехара башхо белгалъаьккха тематически планашка хъежжа.

Юххъанцарча ишкола балха программа чу г1алг1ай морт хъеха белгалдаьд:

1-ча класе 66 сахъат, к1ира 2 сахъат (33 балха к1ира)

2-ча класе 68 сахъат, к1ира 2 сахъат (34 балха к1ира)

3-ча класе 68 сахъат, к1ира 2 сахъат (34 балха к1ира)

4-ча класе 68 сахъат, к1ира 2 сахъат (34 балха к1ира)

Цхьоалаг1ча классе г1алг1ай метта тематически планировани

№ арг1аг1а	Метта даькъе йола юкъаш.	Сахьатий массал
1.	Алапаш 1омаделехъа йола юкъ.	2
2.	Алапаш 1омаду юкъ.	26
3.	Алапаш 1омадаьчул т1ехъаг1а йола юкъ	5
Деррига		33

1 класса курса чулоацам.

1 класс (33 с)

Алапаш 1омаделехъа йола юкъ.

Дувцара къамаьл шаьрдар. Оазах бола кхетам балар, оаз малаг1а я алап малаг1а да къоастаде хар хьехар, мукъеи мукъазеи оазаш йолга хьехар, цар белгалонаш йовзийтар. Зовнеи къореи оазаш хилар дувцар, уж в1аши тувла ца яра бокъонаш йовзийтар. Мукъа оазаш лоацеи й1аьхеи хилар хьехар. Дош дешдоакъошта декъа дешархой 1омабар. Предложенех кхетам балар, из хьакхолла дешархой 1омабар. Берий фонетически хазар кхедар, оазаш а дешаш а нийса д1аала 1омадар. Гонахьарча 1аламах кхетам балар, берий режимахи унахц1ено лораярахи дувцар. Хьайбай, оакхарий, садоаллача х1амай, зизай, баьций, гаьний, комарий, оалхазарий, сомий, хаьсий, транспорта, дуача х1аман ц1ераш йовзийтар. Иштта бесай ц1ераш, к1иран деной ц1ераш 1омаяр. Суртах лоаца дувцар оттаде бераш 1омадар. Хьехархочо дийшача дувцара е бийшача фаьлга чулоацам хьабувца хар 1омадар.

Алапаш 1омаду юкъ.

Оазахи алапахи кхетам балар. Алапаш доккхеи з1амигеи хилар довзийтар, уж в1аши дистар. Мукъеи мукъазеи, зовнеи къореи оазий белгалонаш йовзийтар. Дешдакъа хьахилара бокъонах лаьца дувцар, из шаьра 1одеша бераш 1омадар. Кердача дешай ма1ан довзийтар, доалара дешаех кхетам балар, предложени нийса д1аязъяра бокъонаш ювцар. Дешархой шоаш дийшар лоацца хьадувца 1омабар.

Алапаш 1омадаьчул т1ехъаг1а йола юкъ.

Дувцара къамаьл шаьрдар, шаьрра деша хара йола оамалаш кхейр. Г1алг1ай багахбувцама произведенеш ешар, чулоацам тахкар, оаз тоаеш деша хар 1омадар. Г1алг1ай къаман йоазонхойи поэтии произведенеш йовзийтар, ешар, кертера уйла къоастае бераш 1омадар. Иштта цу балхашца эхь, эздел, г1улакх,

сий, иман, сабар, камоаршал, бакълер, доттаг1ал, къахетам яха оамалаш кхейр. Г1алг1ай меттацара, мехкацара, 1аламцара безам совбаккхар. Г1алг1айи эрсийи ц1ей дездеча деноех лаьца кхетам балар. Г1алг1ай поэтийи йоазонхойи вахарахи кхолламахи дувцар, байташ 1омаяр, кицаш 1омадар, ховли-довзалеш дешар, шоаш дагалацар.

Керттера кхетамаши ховраши.

Дешархошта довза деза:

- г1алг1ай метта массайола оаз а алап а , кхета беа цар башхалонех (оаз оал , т1аккха алап язду);
- мукъеи мукъазеи оазий керттера бокъонаш;
- дагахьа 1омае белгалъяьхача байтий тексташ.

Дешархошта ха деза:

- наьна метта деча къамаьлага ладувг1а а цунах кхета а;
- къамаьла юкъе предложенеш къоастае , цар арг1а белгалъяккха ;
- й1аьхеи лоацеи мукъа оазаш а , уж белгалъеш дола алапаш а белгалдаха;
- кепайоазон а кулга шрифтаца а яздаь дешаш, предложенеш т1ера хъаязье;
- диктовка ярца, г1алат а ца деш, дешаши 3-5 дешаех латта предложенеши язье;
- предложени йолалуш доккхача алапа теркам т1абахийтар а цун чаккхенга т1адам оттабар а;
- белгалъяккхача цхъан-шин темах е сюжетни суртех пайда эцар, з1амига текст юха хъаювца;
- «Абата» т1ера тексташ еша, дагахьа стихотворени 1омае, къамаьла бокъонаш лораш еша.

Къамаьл.

Баген а йоазон а къамаьла юкъара кхетам. Предложени , дош, дешдакъа, оаз , алап практически довзийтар . Къамаьл предложенешта, предложенеш дешашта, дешаш дешдоакъошта декъа хар.

Оазаш.

Оазаш йовзийтар. Хазарца а аларца а оазаш къоастаяр. Мукъеи мукъазеи, й1аьхеи лоацеи, эрсий меттара хъаййца оазаш.

Дешашкара цхъайола мукъа а мукъаза а оазаш къоастаяр.

Белгалъяккхача оазаца дешаш доаладар, дешдоакъой – оазий схемай кепача оала дош белгалдакххар.

Г1онна йолча схемах пайда эцар. Къамаьл предложенешта, предложенеш дешашта, дешаш дешдокъошта декъа 1омадар.

Дешарах а аларах а мукъеи мукъазеи оазаш в1аший къоастаярах а кхетам балар. Дешашкара цхъацца оазаш белшалъеш дараш а (къоастае а, дешдоакъой оазий тохкам бе а, цар оамал а , арг1а а белгалъяккха 1омабар;д1аьха а лоаца а дешдакъа къоастаде хар).

Кулгайоазони кепайоазони алапашца яздаь дола дешаши предложенеши улга т1ара а книжка т1ара а хъаяздар.

1 класе дешара урока календарни тематически план 2023-2024 дешара шера (к1ира 1 сахъат).

№ ар г1а г1а	Урока тема	Урока декхараш. Универсальни дешара ардамаш.	Сахъ. мас сал	Лерх1 а ха	Йола ха
1.	Школен г1ирс. Ахка. Гуйре. Вай Даьй-мохк.	Абата беттагаргаш т1а а, 3-7 йолча оаг1онаш т1а а дехкача суртий зем а боаккхаш, бераш къамаьла юкъе озар; класс а школа а йовзийташ, лоацца экскурси яр; дешархой школацара, дешарцара, 1аламцара безам кхебар; х1ара берага тайп-тайпара хаттараш далар, тоабан цхьоаг1ои барты кхебар. В1аши ладувг1а, кхычун жоп дызза хургдолаш шийна нийса хетар т1атоха бераш 1омадар; Даьхенцареи 1аламцареи безам совбаккхар.	1	05.09.23г.	
2.	Коа леладу оалхазараш. Коа т1ара хьайбаш. Хьуна оакхарий.	Дешахи предложенехи кхетам балар, уж улга т1а графически белгалде бераш 1омадар, дош дешдоакъоох латтилгах кхетам балар; суртах з1амига дувцар оттаде а цун ц1и тилла а хьехар, дийнатий ц1ераш 1омаяр, дийнатий 1алама дакъа долга а уж мел лоарх1ама да а дувцар; берашта фаьлг бешар, дешара а наьна метта а безам т1абохийташ, фаьлга инсценировка яр, бераш шоайла барта доаладар.	1	12.09.23г.	
3.	Оазаш [а], [м,], алапаш А,а, М, м.	«А,а,М,м» яхача алапехи цар белгалъеча оазехи кхетам балар. Оазах фонетически тохкам бар, берий фонематически хазар кхедар, дешдакъа хьаде а деша а бераш 1омадар, дешдакъа д1аьха а лоаца а дешар, дош графически хьаракаца белгалдар, предложенех бола кхетам шербар, дувцара къамаьл дар, шаьра дешар, хаттараш оттаде, царна дызза жоп дала хар хьехар.	1	19.09.23г.	
4.	Оазаш а алапаш а У, у, Р, р.	Алап У,у,Р, р 1омадар, дешдоакъош хьадар, дешар, дешаш дешар, багах фонетически тохкам бар, хьехархочо фаьлг бешар, дешархоша чулоацам хьабувцар, г1алг1ай метта безам т1абохийташ, къамаьл шаьрдеш, шоайла бераш айхьаза дахара хьисапе фаьлг берашка хьокхийтар. Тоабах болх бе дешархой 1омабар. Ребус аховли-довзали а дашхар, кица ма1ан малаг1а да хьаала хар хьехар.	1	26.09.23г.	
5.	Оазаш а алапаш а И, и, Ш, ш.	Алапаш Ш, ш, И,и цар белгалъю оаз йовзийтар, цу оаза белгало ювцар, деша юкъе оаз [ш] йола моттиг нийса хьаала бераш 1омадар, багах	1	03.10.23г.	

		деша фонетически тохкам бар. Оаз хувцаш (лаьг1ъеш, ч1оаг1ъеш, озаеш иштта кх.д1.), тоаеш дешар, ребус яшха 1омабар.			
6.	Оазаш а алапаш а Н, н, С, с.	Оазаш а алапаш а Н, н, С, с довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Дезала юкъера барт-безам кхебар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	10.10.23г.	
7.	Оаз а алап а Л, л, О, о.	Керда алапаш Л, л, О, о довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаъра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, хин хъурмат де дезарах дувцар, лора балха толамах кхетам балар.	1	17.10.23г.	
8.	8 Оаз а алап а Д, д, Х, х.	Оаз а алап а Д, д, Х, х довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаъра дешар, б1оаг1илгахи муг1рахи дешаш деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, предложенех бола кхетам шербар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, къахъегама лоарх1амах дувцар, унахц1ено кхеяр.	1	24.10.23г.	
9.	Оаз а алап а З, з, К, к.	Оазаш а алапаш а К, к, З, з довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетаме хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	07.11.23г.	
10.	Оаз а алап а Е, е, В, в.	Оазаш а алапаш а Е, е, В, в 1оаяр, цун белгало йовзийтар, шаъра дешар, б1оаг1илгахи муг1рахи дешаш деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкъе дакъа лацар.	1	14.11.23г.	
11.	Оаз а алап а Б, б, Т, т.	Оазаш а алапаш а Б, б, Т, т довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетаме хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	21.11.23г.	
12.	Оаз а алап а Я, я, Г, г.	Алапаш Я, я, Г, г оаз [я, г] 1оаяр, цун белгало йовзийтар, шаъра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкъе дакъа лацар.	1	28.11.23г.	
13.	Оаз а алап а Й, й, Ц, ц.	Оаз а алапаш а 1, й, й, Ц, ц довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хъабувца ха болх бар. Кхыча дешархошца балка юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	05.12.23г.	

14.	Оаз а алап а 1, Ч, ч.	Оаз а алапаш а Ч, ч довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аъдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	12.12.23г.	
15.	Оаз а алап а Г1, г1, П, п.	Керда алапаш Г1, г1, оаз [г1] йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе 1омадар, текст кхетаргволча тайпара еша хар, чулоацам хъабувца хар, кертера дар хъакъоастаде хар, хоржаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкъе цхъоаг1ои барт кхедар, цхъана тоабаца болх бе хар 1омадар.	1	19.12.23г.	
16.	Оаз а алап а Кх, кх.	Керда алапаш Кх, кх, оаз [кх] йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе 1омадар, текст кхетаргволча тайпара еша хар, чулоацам хъабувца хар, кертера дар хъакъоастаде хар, хоржаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкъе цхъоаг1ои барт кхедар, цхъана тоабаца болх бе хар 1омадар.	1	26.12.23г.	
17.	Оаз а алап а Ж, ж. Алапаш ж1, б1, з1, в1,	17 Оаз а алапаш а Ж, ж довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аъдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае хар хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	09.01.23г.	
18.	Алап к1аъда хъарак (ь). Оаз а алап а Аь, аь.	Алап к1аъда хъарак [ь] довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, 1 фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае хар хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хъабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар. Алапаш Аь,аь, оаз [аь] 1омаяр, цун белгало йовзийтар, шаъра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаъла юкъе дакъа лацар.	1	16.01.23г.	
19.	Оаз а алап а Хь, хь, Ю, ю.	Оаз а алап а Оаз а алапаш а Ю, ю, Хь, хь довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хъабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	23.01.23г.	
20.	Оаз а алап а Ф, ф, Э, э.	Оазаш а алапаш а Ф, ф, Э,э довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аъдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар.	1	30.01.23г.	

		Хин хьурмат де дезарах дувцар, къахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.			
21.	Алап ч1оаг1а хьарак (ъ).	Алап ч1оаг1а хьарак [ъ] довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	06.02.23г.	
22.	Оаз а алап а Къ, къ, К1, к1.	Оаз а алапаш а Къ, къ, К1, к1 довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	13.02.23г.	
23.	Оаз а алап а Т1, т1, П1, п1	Оаз а алапаш а Т1, т1, П1, п1 довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае ха хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца ха болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	27.02.23г.	
24.	Оаз а алап а Ч1, ч1.	Оаз а алапаш а Ч1, ч1 довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хьехар. Кулга п1елгий ц1ераш 1омаяр, къахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1	05.03.23г.	
25.	Оаз а алап Х1, х1.	Оаз а алапаш а Х1, х1 довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	12.03.23г.	
26.	Оаз а алап а Ц1, ц1 , Яь, яь.	Оаз а алапаш Яь,яь, а Ц1, ц1 довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хьехар. Гаьний ц1ераш 1омаяр, 1алам лорадар хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1	19.03.23г.	
27.	Оаз а алап а Ё, ё, ы.	Алап «ы» Ё,ё, довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хьехар.	1	26.03.23г.	

		Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкье дакъа лаца хар 1омадар.			
28.	Оаз а алап а Щ, щ.	Оаз а алапаш а Щ, щ, довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкьера хьакъоастае ха хъехар.	1	02.04.23г.	
29.	Абат. «Х1анз вайна деша хов». «Даьхен сурташ».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, ч1оаг1дар, г1алг1ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар ч1оаг1дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала 1омадар, хаттара текста юкьера жоп лаха хар, къамаьл шаьрддар.	1	16.04.23г.	
30.	«Нана». «Барх1лаг1а март». Пхыленаькъан М.-С. «Ахьмад».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, ч1оаг1дар, г1алг1ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар ч1оаг1дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала 1омадар, хаттара текста юкьера жоп лаха хар, къамаьл шаьрддар, ховли довзалеш дашха а шоаш кхолла а 1омадар, кицашца болх бар.	1	23.04.23г.	
31.	«Йоккха саг». «Харц ма ле».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, ч1оаг1дар, г1алг1ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар ч1оаг1дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала 1омадар, хаттара текста юкьера жоп лаха хар, къамаьл шаьрддар, ховли довзалеш дашха а шоаш кхолла а 1омадар, кицашца болх бар.	1	30.04.23г.	
32.	Чудерзара урок	Тексташ ешар, цар чулоацама тохкам бар, хаттарашта жоп лохаш дешар, йовхьамех дешар, предложене тайпаех бола кхетам шербар, ч1оаг1бар; шаъра дешара навикаш ч1оагъяр, хаттараш оттаде а царна нийса жоп дала а хъехар; эздеа оамалаш кхеяр, бакълувш хилар хъехар.	1	07.05.23г.	
33.	Чудерзара урок	Тексташ ешар, цар чулоацама тохкам бар, хаттарашта жоп лохаш дешар, йовхьамех дешар, предложене тайпаех бола кхетам шербар, ч1оаг1бар; шаъра дешара навикаш ч1оагъяр, хаттараш оттаде а царна нийса жоп дала а хъехар; эздеа оамалаш кхеяр, бакълувш хилар хъехар.	1	14.05.23г.	